

8. Ткаченко И. Н. Проблема потребления наркотических и токсических веществ несовершеннолетними. *Биология школе*. 2002. № 7. С. 11–14.
9. Флямер М. Развитие общественных инициатив в сфере уголовной юстиции. URL: <http://www.a-z.ru/assoc/sydebnprav/lib/flumer.htm>.
10. Хананашвили Н. Зыков О. Не «Как наказать», а «как помочь». URL: <http://www.ug.ru/01.17/t3.htm>.

Заборовський Віктор Вікторович
професор кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету
доктор юридичних наук, професор

ПОРЯДОК НАДАННЯ АДВОКАТУ ПОБАЧЕННЯ ЗІ СВОЇМ КЛІЄНТОМ

Належне здійснення адвокатської діяльності неможливе без закріплення на законодавчому рівні відповідного комплексу насамперед гарантій професійної діяльності адвоката. Вагоме місце серед таких гарантій займають заборона будь-яких втручань і перешкод у здійсненні адвокатської діяльності та заборона втручання у приватне спілкування адвоката зі своїм клієнтом (ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1]), що спрямована, зокрема, на забезпечення конфіденційності такого спілкування та є основою існування довірчих відносин між ними. Крім цього, особисте спілкування адвоката із клієнтом є і основою для визначення ним своєї правової позиції по справі, яка буде максимально відповідати інтересам клієнта (надає адвокату можливість належним чином зорієнтуватись у змісті всієї тієї інформації по справі, яка зазвичай має значний обсяг). Важливе значення в аспекті реалізації даних гарантій має і нормативно закріплений порядок надання адвокату побачення зі своїм клієнтом.

З прийняттям чинної редакції КПК України був кардинально змінений порядок вступу адвоката в кримінальний процес, згідно з яким процедура допуску адвоката відповідними суб'єктами (шляхом винесення постанови чи ухвали) була замінена на процедуру залучення адвоката підозрюваним, обвинуваченим чи іншими особами та формальним наданням документів, що підтверджують повноваження адвоката слідчому, прокурору, слідчому судді, суду (ч. 4 ст. 46 та ч. 1 ст. 48 КПК України). Позитивність даних положень КПК України полягає в тому, що право на такі побачення захисник вже має без дозволу слідчого, прокурора (ч. 5 ст. 46 Кодексу).

Необхідність отримання такого спеціального документу (дозволу), за слушним твердженням О. Винокурова, створювало суттєві проблеми у реалізації права на конфіденційне побачення, оскільки адвокат при його реалізації, з одного боку, був залежний від слідчого та суду, а з іншого – змушений був отримувати документ, порядок винесення і форму якого чинна на той час редакція КПК не передбачала взагалі [2, с. 188]. Указані суб'єкти повинні врахувати й положення ч. 2 ст. 50 Кодексу, згідно з якою не допускається встановлення будь-яких

додаткових вимог або умов для підтвердження повноважень захисника чи для його залучення до участі в кримінальному провадженні, а вчинення таких дій являє собою форму прояву порушення права на захист (недопущення захисника) [3, с. 172], за що передбачена кримінальна відповідальність за ст. 374 КК України.

На сьогодні порядок надання побачення адвоката та його клієнтом детально регламентується нормативними актами, якими передбачається, що таке побачення надається адміністрацією установи виконання покарань (слідчого ізолятору) при пред'явленні адвокатом документів, що підтверджують його повноваження (ордера, довіреності, доручення, договору про надання правової допомоги), а також документів, що посвідчують його особу (ч. 3 ст. 110 КВК України, п. 3 Розділу XIV Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [4], п. 2 ч. 2 Розділу VII Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України [5]). На жаль, про можливість мати конфіденційне побачення лише тільки з моменту допуску захисника до участі в кримінальному провадженні, підтвердженого письмовим повідомленням особи або органу, які здійснюють кримінальне провадження йдеться в п. 3.1.13 Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України [6].

Слід врахувати, що у разі якщо для адвоката це перше побачення з його клієнтом, то він має надати копії документів, що підтверджують повноваження (ст. 50 КПК), а в подальшому його перепуска обмежується подачею заяви на дозвіл на побачення і заповненням бланку вимоги, після чого виписується дозвіл на підйом підзахисного та видається магнітна картка [7]. Взагалі доставка ув'язнених (засуджених) до адвокатів повинна бути організована таким чином, щоб час з моменту подачі адвокатом персоналу СІЗО необхідних документів до зустрічі його з підзахисним повинен становити не більше 15 хвилин [8].

Отже, адвокату надається побачення зі своїм клієнтом, який перебуває в СІЗО або в установі виконання покарань, після пред'явлення ним документів, що підтверджують повноваження як захисника (ордеру або договору про надання правової допомоги), а також документів, що посвідчують його особу.

На жаль, не визначеним на рівні закону залишається правовий режим посвідчення адвоката в Україні. На відміну від українського, російський законодавець, по-перше, вказує на те, що посвідчення є єдиним документом, що підтверджує статус адвоката (ч. 3 ст. 15 ФЗ РФ «Про адвокатську діяльність та адвокатуру Російської Федерації» [9]), а по-друге, наприклад, виходить із того, що адвокат допускається до участі в кримінальній справі як захисник при пред'явленні ним посвідчення адвоката і ордеру (ч. 4 ст. 49 Кримінально-процесуального кодексу РФ [10]). В українському законодавстві природа такого посвідчення регулюється п. 2.3 Рішення Ради адвокатів України від 23 квітня 2016 року № 119 [11], де вказується, що воно підтверджує особу адвоката та його повноваження.

Недоліками такого формулювання є те, що відбувається змішування понять «повноваження адвоката» (посвідчуються такими документами як договір про надання правової допомоги, ордер тощо) та «статус адвоката» [12,

с. 270]. Вважаємо, що за основу потрібно взяти положення, яке міститься в Законі України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [13], де йдеться про документи, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України. Враховуючи вказане, вважаємо за необхідне на законодавчому рівні закріпити положення, згідно з яким посвідчення адвоката повинне розглядатися як документ, що посвідчує його особу та підтверджує його професійний статус. Тож слушною є позиція А.Д. Алієва [14], за якою при відвідуванні місця тимчасового тримання та слідчого ізолятора пред'явлення адвокатом свого службового посвідчення для посвідчення особи вважається достатнім.

Список використаних джерел:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17.
2. Винокуров О. Проблеми реалізації права захисника на конфіденційне побачення з підозрюваним. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. 2016. № 3. С. 187-190.
3. Сахно Р. Окремі питання недопущення захисника у кримінальному провадженні як форми прояву порушення права на захист. *Юридичний вісник*. 2014. № 2. С. 172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_2_31
4. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: наказ Міністерства юстиції України від 28 серпня 2018 року № 2823/5. *Офіційний вісник України*. 2018. № 70. Ст. 2.
5. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затвержені наказом Міністерства юстиції України від 14 червня 2019 року № 1769/5. *Офіційний вісник України*. 2019. № 58. Ст. 153.
6. Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України: наказ Міністерство внутрішніх справ України від 02 грудня 2008 року № 638. *Офіційний вісник України*. 2009. № 14. Ст. 68.
7. Адвокатам спростили доступ до СІЗО. *Закон і Бізнес*. 2015. URL: https://zib.com.ua/ua/120644-advokatam_sprostili_dostup_do_sizo.html
8. Лист Голови Державної пенітенціарної служби України від 1 грудня 2015 . URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/news/advocatura/2015-12-02-penitencziarnyi-lust.pdf>
9. Об адвокатской деятельности и адвокатуре Российской Федерации: Федеральный закон от 31 мая 2002 г. № 63-ФЗ. *Собрание законодательства РФ*. 2002. № 23. Ст. 2102.
10. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 18 декабря 2001 года № 174-ФЗ. *Собрание законодательства РФ*. 2001. № 52. Ст. 4921.
11. Положення про зразки бланків та технічних описів посвідчення адвоката України, службового посвідчення адвоката України - члена органу адвокатського самоврядування України, члена Комітету, посвідчення адвоката іноземної держави, помічника адвоката України, затверджене рішення РАУ від

23 квітня 2016 року № 119. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2016-04-23-polozhennya-119_5735a3e473333.pdf

12. Заборовський В.В., Бисага Ю.М., Булеца С.Б. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 650 с.

13. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.

14. Алиев А.Д. Актуальные вопросы законодательного несовершенства реализации права на встречу адвоката с находящимся под стражей подзащитным, *Теоретические и практические вопросы современной науки: сборник научных работ 53-й Международной научной конференции Евразийского Научного Объединения* (г. Москва, июль 2019). Москва: ЕНО, 2019. URL: <https://esa-conference.ru/wp-content/uploads/files/pdf/Ajdyn-Dzhamil-oglu-Aliev-1-st.pdf>

Сизоненко Антон Степанович

перший заступник директора

Департаменту персоналу МВС України

кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Одним з важливих компонентів системи запобігання ювенальної злочинності є індивідуально-профілактичні заходи. Виділення цього різновиду з системи інших заходів профілактики обумовлено низкою характерних саме для них властивостей, обумовлених завданнями, методами, формами, об'єктами та масштабами впливу, а також особливостями та, нажаль, проблемами здійснення.

Можна припустити, що індивідуальна профілактика ювенальної злочинності – це планомірна діяльність, спрямована на виявлення осіб, які не досягли віку повноліття (18 років), від яких можна очікувати вчинення правопорушень (суспільно-небезпечних, кримінально караних діянь), і здійснення впливу на них та їхнє найближче соціальне оточення (мікросередовище) з метою позитивної корекції їх поведінки, усунення, послаблення або нейтралізації криміногенних чинників, що діють у цій сфері.

В межах кримінологічного дослідження перш за все постає питання про ефективність індивідуальної профілактики ювенальної злочинності. Це концептуальне питання, у свою чергу, породжує низку інших навідних запитань: «Яким чином визначити ефективність індивідуально-профілактичних заходів?», «Який вид заходів є більш ефективними, універсальним, економічними?», «Що саме впливає на таку ефективність: зміст або інтенсивність їх застосування чи